माध्यमिक शिक्षा (कक्षा १० र कक्षा १२) सरह
मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण
निर्देशिका २०७३

नेपाल सरकार
शिक्षा मन्त्रालय
पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
सानोठिमी, भक्तपुर

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर श्रेष्ठ
सचिव

प्रस्तावना:

शिक्षा ऐन २०२८ को आठौं संशोधन भएपछि पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट स्वदेशी तथा विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट माध्यमिक तह (कक्षा १० र कक्षा १२) सरहको शिक्षा पुरा गरी प्राप्त गरेका प्रमाणपत्र वा उपाधिको मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गर्ने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न र मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार तोक्न वाञ्छनीय भएकाले शिक्षा ऐन २०२८(संशोधन सहितको नियम १९क, शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १९२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी शिक्षा मन्त्रालयले यो निर्देशिका जारी गरेको छ।

परिच्छेद–१
प्रारम्भिक

१. सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस निर्देशिकाको नाम "माध्यमिक शिक्षा (कक्षा १० र कक्षा१२ सरह) मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण निर्देशिका-२०७३" रहेको छ।

(२) यो निर्देशिका मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा :

(क) "मन्त्रालय" भन्नाले शिक्षा मन्त्रालयलाई सम्झनु पर्छ।

(ख) "ऐन" भन्नाले शिक्षा ऐन, २०२८(*संशोधन सहित*) लाई सम्झनु पर्छ।

(ग) "नियमावली" भन्नाले शिक्षा नियमावली, २०५९ (*संशोधन सहित*) लाई सम्झनु पर्छ।

(घ) "समिति" भन्नाले शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधन सहित) को नियम ३८ बमोजिम गठित मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिलाई सम्झनु पर्छ।

(ङ) "शैक्षिक संस्था वा बोर्ड" भन्नाले विदेशमा वैधानिक रुपमा स्थापित भई सञ्चालनमा रहेको मान्यता प्राप्त विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्ड सम्झनु पर्छ। यसले विदेशी बोर्डसंग संबन्धन लिई नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयको अनुमति वा स्वीकृतिमा नेपाल राज्यभित्र सञ्चालित संस्थालाई समेत सम्झनुपर्छ।

(च) "सचिवालय" भन्नाले पाठ्यक्रम विकास केन्द्रलाई सम्झनुपर्छ।

(छ) "प्राविधिक समिति" भन्नाले मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिमा मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा सिफारिस गर्न यस निर्देशिकाको दफा ९ बमोजिम गठित मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण प्राविधिक समितिलाई सम्झनु पर्छ।

(ज) "समकक्षता" भन्नाले स्वदेशी तथा विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट कक्षा १० र कक्षा १२ वा सो सरह पुरा गरी नेपालको माध्यमिक तह (कक्षा १० र कक्षा १२) को शिक्षा पुरा गरे सरहको मान्यतालाई सम्झनुपर्दछ।

(झ) "धार्मिक प्रकृतिका" भन्नाले मदरसा, गुम्बा, गोन्पा, बुद्धीजम, संस्कृत, इस्लाम, आदि शिक्षाको मूल धारभन्दा धार्मिक प्रकृतिका विषयहरूलाई प्राथमिकता दिई शिक्षा दिइने संस्थाहरूलाई सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२
मान्यता तथा समकक्षता निर्धारणका लागि पेस गर्नुपर्ने कागजातसम्बन्धी व्यवस्था

३. निवेदन दिनु पर्ने:

(१) स्वदेशी तथा विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका तथा विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट सम्बन्धन लिई नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयको अनुमति वा स्वीकृतिमा सञ्चालित संस्थाबाट प्रमाणपत्र प्राप्त गरी निवेदन दिएका व्यक्तिलाई मात्र यो निर्देशिका बमोजिम समकक्षता प्रदान गरिने छ।

(२) मान्यता तथा समकक्षता निर्धारणका लागि विदेशी शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट माध्यमिक तहको शिक्षा सरह परीक्षा (कक्षा १० र कक्षा १२) पुरा गरी प्राप्त गरेका प्रमाणपत्र वा उपाधि संलग्न राखी सचिवालयमा निवेदन दिनुपर्ने छ

(३) यो निर्देशिका जारी हुनुपूर्व मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण भइसकेका अनुसूची ३, ४, ५ र ६ बमोजिमका बोर्ड वा शैक्षिक संस्थाहरुका हकमा सम्बन्धित निवेदकले तपसिल बमोजिमका कागजात पेश गर्नुपर्ने छ :

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री
शान्तराज ... सचिव

(क) सम्वन्धित योग्यताका प्रमाणपत्रहरू (बोर्डबाट जारी भएको लब्धाङ्क पत्र, उत्तीर्ण प्रमाणपत्र, ट्रान्सक्रिप्ट, माइग्रेशन सर्टिफिकेट, प्रोभिजनल सर्टिफिकेट, चारित्रिक प्रमाणपत्र, स्कूल तथा कलेज लिभिङ सर्टिफिकेट, विज्ञान विषय अध्ययन गरेकाको हकमा कक्षा ११ को मार्कसिट समेत) को नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित गरिएका प्रतिलिपिहरू,

(ख) रु. १००० (एक हजार रुपैयां) को राजस्व तिरेको सक्कलै भौचर ।

(ग) अनुसूची-१ मा उल्लेख भएबमोजिमको ढाँचामा निवेदन

(घ) अक्षराङ्कन पद्धति लागु भएका बोर्ड वा शैक्षिक संस्थाका हकमा श्रेणी वा ग्रेडको स्तर खुलेको कागजात

(४) यो निर्देशिका जारी भएपछि मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिबाट निर्णय गराउनुपर्ने (अनुसूची ३, ४, ५ र ६ मा उल्लेख भएका बाहेकका) बोर्डहरूबाट जारी भएका प्रमाणपत्रका लागि निवेदकले नोटरी पब्लिकबाट प्रमाणित देहाय बमोजिमका कागजातहरू सहित सचिवालयमा निवेदन पेश गर्नुपर्ने छ :

(क) अध्ययन गरेको संस्था वा बोर्डको परिचय खुल्ने कागजातहरू (बुकलेट, ब्रोसियर आदि)

(ख) मुख्य विषयहरूको विस्तृतरूपमा विषयवस्तु सहित उल्लेख भएको पाठ्यक्रम वा पाठ्यवस्तु (Syllabus),

(ग) सम्वन्धित योग्यताका प्रमाणपत्रहरू (बोर्डबाट जारी भएको लब्धाङ्क पत्र, उत्तीर्ण भएको वा तह पुरा गरेको प्रमाणपत्र, ट्रान्सक्रिप्ट, माइग्रेशन सर्टिफिकेट, प्रोभिजनल सर्टिफिकेट, चारित्रिक प्रमाणपत्र, स्कूल तथा कलेज लिभिङ सर्टिफिकेट, विज्ञान विषय अध्ययन गरेकाको हकमा कक्षा ११ को मार्कसिट , रजिष्ट्रेशन प्रमाण पत्र)का प्रतिलिपिहरू,

(घ) अनुसूची-१ मा उल्लेख भएबमोजिमको ढाँचामा निवेदन

(ङ) रु. १५०० (एक हजार पाँचसय रुपैया) को राजस्व तिरेको सक्कलै भौचर

(च) अक्षराङ्कन पद्धति लागु भएका बोर्ड वा शैक्षिक संस्थाका हकमा श्रेणी वा ग्रेडको स्तर खुलेको कागजात

(छ) सम्वन्धित शैक्षिक संस्था सो देशको सरकारी मान्यता प्राप्त संस्था हो भनी सम्वन्धित देशको नेपाल स्थित राजदूतावास वा कन्सुलेटको कार्यालयबाट प्रमाणित पत्र ।

५) समकक्षता सम्बन्धी थप व्यवस्था:

१)मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गर्दा न्यूनतम आधारहरु निम्नानुसार अवलम्बन गरिने छ :-

क) निवेदकले कक्षा १० का लागि १० वर्षको शिक्षा र कक्षा १२ का लागि प्रवेशिका परीक्षा वा कक्षा १० सरहको शिक्षा पुरा गरी थप २ वर्ष विश्व विद्यालय, बोर्ड वा शैक्षिक एवम् प्राज्ञिक संस्था अन्तर्गत अध्ययन गरी कक्षा १२ वा सो सरहको शिक्षा पुरा गरेको हुनु पर्ने छ ।

ख) कक्षा १० मा गणित, विज्ञान, अङ्ग्रेजी र सामाजिक अध्ययन मध्ये अङ्ग्रेजी सहित कम्तिमा तिन विषय अध्ययन गरी प्रवेशिका वा सो सरह उत्तीर्ण गरेको र कक्षा ११ र १२ मा वा Intermediate level को प्रथम वर्ष वा द्वितीय वर्षमा कम्तिमा १०० पूर्णाङ्कको अङ्ग्रेजी सहित ५०० पूर्णाङ्कको परीक्षा पुरा गरेको हुनुपर्ने छ ।

ग) विद्यालयीय शिक्षाको अन्तिम परीक्षामा अङ्ग्रेजी सहित पाँच विषयमा कम्तिमा ३.५ Credit hours पूरा गरेको हुनु पर्ने छ । विषय संख्या ५ भन्दा कम भएको अवस्थामा समेत १०० पूर्णाङ्कको अङ्ग्रेजी र ३.५ Credit hours पुरा भएको हुनु अनिवार्य मानिने छ ।

घ) कक्षा १२ को समकक्षता लिन विदेशी बोर्डबाट कक्षा १० वा सो सरह School Leaving Certificate प्राप्त गरेकोमा नेपाल सरकार पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाट मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गरेको प्रमाण पत्र समेत प्राप्त गरी पेश गरेको हुनु पर्ने छ ।

ङ) निवेदक विद्यार्थीले प्राप्त गरेको उपाधिको तह स्पष्ट नभएको भएमा सो तह कक्षा १० वा कक्षा १२ सरह नै हो भनी सम्वन्धित बोर्ड, विश्व विद्यालय, शैक्षिक एवम् प्राज्ञिक संस्थान वा सम्वन्धित देशको नेपाल स्थित राजदूतावास वा काउन्सिलरको उक्त संस्था वा बोर्डको आधिकारिकता समेत खुलेको पत्र लिई आउनु पर्ने छ ।

च) विदेशी बोर्डहरुबाट प्राप्त गरेका प्रमाण पत्र तथा अन्य कागजातहरु अङ्ग्रेजी बाहेक अन्य भाषामा भएमा सम्वन्धित निवेदकले सबै कागजातहरु विश्व भाषा क्याम्पस वा यस्तै आधिकारिक निकायबाट अङ्ग्रेजी भाषामा अनुवाद गराएर पेश गर्नु पर्ने छ ।

२) उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि मिति २०७३।०१।२३ को शिक्षा मन्त्रालय (मन्त्रीस्तर) को निर्णय अनुसार मिति २०७३।०१।२३ पछि नेपालमा NIOS (National Institute of Open Schooling)

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर श्रेष्ठ
सचिव

लगायत खुला विद्यालय पद्धतिका कुनै विदेशी विश्व विद्यालय वा शिक्षण संस्था संग सम्बन्धन लिई नेपालमा खुला विद्यालय पद्धतिको कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बन्द गरिसकिएको हुँदा मिति २०७३।०१।२३ पूर्व विदेशी बोर्ड वा शैक्षिक संस्थाबाट सम्बन्धन लिई नेपालमा कार्यक्रम सञ्चालन गरी २०७३।०१।२३ पूर्व त्यस्ता कार्यक्रममा भर्ना भई राष्ट्रिय मुक्त विद्यालयी शिक्षा **(National Institute of Open Schooling)** पद्धतिबाट माध्यमिक तह (कक्षा १० र कक्षा १२) सरहको शैक्षिक उपाधी प्राप्त गरेका व्यक्तिलाई यस अगाडि प्रदान गरे सरह नै समकक्षता प्रदान गरिने छ।

परिच्छेद-३
मान्यता तथा समकक्षता पत्रसम्बन्धी व्यवस्था

५. समकक्षता पत्र प्रदान गर्ने : (१) दफा ३ को उपदफा ३ बमोजिम सचिवालयमा परेको निवेदन र निवेदनसाथ पेश भएका कागजातहरु उपर आवश्यक छानविन गरी यस निर्देशिकाको अनुसूची ३, ४, ५ र ६ मा भएका वा मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिद्वारा मान्यता तथा समकक्षता प्रदान गर्न निर्णय भई सकेको शैक्षिक संस्था वा बोर्डको सूचीमा पर्ने देखिएमा पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले अनुसूची २ बमोजिमको ढाँचामा मान्यता तथा समकक्षता पत्र प्रदान गर्नेछ। तर उक्त अनुसूचिहरूमा जे सुकै लेखिएको भएतापनि २०७३।०१।२३ पछि नेपालमा NIOS लगाएत खुला विद्यालयीय शिक्षा पद्धतिका विदेशी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बन्द गरिसकिएकोले उक्त पद्धतिका २०७३।०१।२३ पूर्व त्यस्ता कार्यक्रममा भर्ना गरी उत्तीर्ण गरेका बाहेक नेपालबाट जारी भएका उक्त पद्धतिका त्यस्ता प्रमाणपत्रको भने समकक्षता प्रदान गरिने छैन।

(२) दफा ३ को उपदफा ४ बमोजिम सचिवालयमा परेको निवेदन उपर आवश्यक छानविन गरी प्राविधिक समितिको सिफारिस समेतका आधारमा समितिले निर्णय गरी अनुसूची २ को ढाँचामा मान्यता तथा समकक्षता पत्र प्रदान गर्नेछ।

परिच्छेद–४
समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारसम्बन्धी व्यवस्था

६. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) शैक्षिक संस्था वा बोर्डबाट माध्यमिक तह (कक्षा १० र कक्षा १२) सरहको शिक्षा पुरा गरी प्राप्त गरेका प्रमाणपत्र वा उपाधिको मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गर्न गठित समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :

(क) निवेदकले अध्ययन गरेको शैक्षिक संस्था वा बोर्ड सम्बन्धित मुलुकबाट मान्यता प्राप्त संस्था हो वा होइन यकिन गर्ने।

(ख) निवेदकले पेस गरेका प्रमाणपत्रका मुख्य विषयहरूको पाठ्यक्रमको स्तर नेपालको कक्षा १० र कक्षा १२ को सम्बन्धित विषयको पाठ्यक्रमको स्तरसँग मिले नमिलेको एकिन गर्ने।

(ग) निवेदकले पेस गरेका प्रमाणपत्रहरूका सम्बन्धमा आवश्यक परेमा प्राविधिक समितिबाट सिफारिस लिने।

(घ) प्राविधिक समितिले सिफारिस गरेका विषयमा आवश्यकतानुसार जाँचबुझ गरी समकक्षता निर्धारणसम्बन्धी निर्णय गर्ने।

(ङ) थप जानकारी लिनुपर्ने भएमा समितिका सदस्यहरूले सम्बन्धित प्रमाणपत्रवालासँग सोधपुछ गर्ने तथा थप कागजात माग गर्ने।

(च) कुनै विदेशी बोर्डको आधिकारिकता सम्बन्धी जाँचबुझ गर्न जानुपर्ने भएमा स्पष्ट आधार र कारण खोली प्रस्ताव तयार पारी स्वीकृतीका लागि मन्त्रालयमा पेस गर्ने

(ज) समिति तथा प्राविधिक समितिको बैठकको कार्यविधि निर्माण गर्ने।

गिरिराज पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर श्रेष्ठ
सचिव

(२) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(३) समितिको बैठक अध्यक्षसँग परामर्श गरी सदस्यसचिवले बोलाउने छ ।

(४) बैठकबाट निर्णय भएपछि समकक्षता निर्धारण समितिको सचिवालयले समकक्षता भएको प्रमाणित गरी अभिलेख राख्नेछ ।

(५) यस निर्देशिकामा नसमेटिएको वा उल्लेख नभएको विषयमा प्रचलित कानूनको प्रतिकूल नहुने गरी समिति आफैंले निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्न सक्ने छ ।

(६) समितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार बढीमा तीन जनासम्म सम्वन्धित क्षेत्रका विज्ञहरुलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

७. समितिले निर्णय पुनरावलोकन गर्न सक्ने: कुनै कागजात वा प्रमाणपत्रको अभावमा समितिको बैठकबाट प्रमाणीकरण हुन नसकेको शैक्षिक योग्यता तथा उपाधिको पछि पुष्टि हुने कागजात पेस भई समितिलाई मान्यता तथा समकक्षता प्रदान गर्न उचित लागेमा पहिला गरिएको निर्णय पुनरावलोकन गरी प्रमाणीकरण गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-५
प्राविधिक समितिसम्बन्धी व्यवस्था

८. मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण प्राविधिक समितिको गठन: (१) मान्यता तथा समकक्षता निर्धारणका लागि पेस भएका निवेदन र निवेदनसाथ संलग्न प्रमाणपत्र, पाठ्यक्रम र अन्य कागजात अध्ययन गरी समितिसमक्ष सिफारिस गर्न देहायबमोजिमको मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण प्राविधिक समिति रहनेछ ।

(क) पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको समकक्षता तथा सामग्री मूल्याङ्कन शाखाका उपनिर्देशक - संयोजक

(ख) पाठ्यक्रम अधिकृत (अङ्ग्रेजी) पा.वि.के. - सदस्य

(ग) अधिकृत प्रतिनिधि राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड/परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय - सदस्य

(घ) निवेदकको विषयसँग सम्वद्ध पाठ्यक्रम अधिकृत तिन जना - सदस्य

(ङ) पाठ्यसामग्री गुणस्तर नियन्त्रण शाखाका अधिकृतस्तरका कर्मचारी - सदस्य सचिव

(२) प्राविधिक समितिको बैठकमा आवश्यकतानुसार बढीमा तीन जनासम्म सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरुलाई आमन्त्रण गर्न सकिने छ ।

(३) यस उप समितिले बैठक बसे बापत पाउने सुविधा मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिले पाउने सुविधा सरह हुने छ ।

९. प्राविधिक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार :

(क) मान्यता तथा समकक्षताका लागि निवेदनसाथ संलग्न प्रमाणपत्र, उपाधि र स्तर अध्ययन गर्ने ।

(ख) निवेदकले पेस गरेका प्रमाणपत्रका मुख्य विषयहरूको पाठ्यक्रमको स्तर नेपालको कक्षा १० र कक्षा १२ को अंग्रेजी सहित विद्यार्थीले अध्ययन गरेको सम्वन्धित विषयको पाठ्यक्रमको स्तरसँग मिले नमिलेको एकिन गर्ने ।

(ग) निवेदकले अध्ययन गरेको शैक्षिक संस्था वा बोर्ड सम्वन्धित देशमा मान्यता प्राप्त हो वा होइन जाँचबुझ गर्ने ।

(घ) मान्यता तथा समकक्षताका लागि उपयुक्त भए, नभएको सम्बन्धमा समितिसमक्ष आफ्नो रायसहित सिफारिस गर्ने ।

(ङ) समितिले तोकेको अन्य कार्य गर्ने ।

परिच्छेद ६
मुख्य विषयहरूसम्बन्धी व्यवस्था

१०. मुख्य विषयहरू: (१) शैक्षिक संस्था वा बोर्डको मान्यता तथा समकक्षताका लागि सम्वन्धित निवेदकले नेपालको माध्यमिक तह कक्षा १० को हकमा अङ्ग्रेजी, गणित, विज्ञान र सामाजिक मध्ये अङ्ग्रेजी सहित कम्तिमा तीन विषय सहित [illegible] परीक्षा पूरा गरेको र कक्षा १२ को हकमा १०० पूर्णाङ्कको अङ्ग्रेजी सहित

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर ...
सचिव

कम्तिमा ५०० पूर्णाङ्कको अध्ययन गरी कक्षा १२ सरह पुरा गरेको हुनुपर्ने छ । तर पुनश्चमा "धार्मिक प्रकृतिका" विषयमात्र अध्यापन गराउने संस्थाका हकमा अंग्रेजी विषय अनिवार्य मानिने छैन । विदेशी बोर्ड वा शिक्षण संस्था वा सो सग सम्बन्धन लिइ सञ्चालन भएको संस्थाहरूको फरक प्रकृतिको शैक्षिक कार्यक्रमको हकमा समितिले निर्णय गरेबमोजिम हुने छ ।

(२) उपदफा १ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नेपालको शैक्षिक संरचना भन्दा फरक प्रकृतिको संरचना भएका शैक्षिक संस्था वा बोर्डको हकमा मुख्य विषयका विषयवस्तुको स्तर मिल्ने या नमिल्ने सम्बन्धमा प्राविधिक समितिले जाँचबुझ गरी सिफारिस गरेको आधारमा समितिले निर्णय गर्नेछ ।

परिच्छेद - ७
निर्णयसम्बन्धी कार्यविधि

११ निर्णय अवधि: मान्यता तथा समकक्षताका विषयमा अग्रिम रूपमा निर्णय भइ यस निर्देशिकाको अनुसूची ३, ४, ५ र ६ मा समावेश भइ सकेका बोर्डहरूको हकमा सामान्यतया निवेदन दिएकै दिन र निर्णय गर्नुपर्ने शैक्षिक संस्था वा बोर्डका हकमा निवेदन दिएको मितिले सामान्यतया दुई हप्ताभित्र कार्य टुङ्ग्याउनु पर्ने छ । तर परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत् शैक्षिक संस्था वा बोर्डको बारेमा राजदूतावासबाट जानकारी लिनुपर्ने भएमा वा अन्य संस्थाहरुसँग जानकारी लिनुपर्ने भएमा उल्लिखित अवधि लागु हुने छैन ।

१२. निर्णयको आधार: मान्यता तथा समकक्षतासम्बन्धी निर्णयका क्रममा निवेदकले पेस गरेका प्रमाणपत्रहरू, शैक्षिक संस्था वा बोर्डको परिचय, वैधानिकता, पाठ्यक्रमको स्तरसम्बन्धमा प्राविधिक समितिको सिफारिसलाई मुख्य आधारको रूपमा लिइने छ ।

परिच्छेद- ८
निर्णय भएका बोर्डहरूसम्बन्धी व्यवस्था

१३. निर्णय भएका शैक्षिक संस्था वा बोर्डहरूको समकक्षता: (१) यस निर्देशिकाको अनुसूची ३, ४, ५ र ६ मा समावेश भएका बोर्ड तथा निकायहरूको समकक्षता दिने प्रयोजनका लागि परिच्छेद दुई र तीनमा उल्लिखित प्रक्रियाअनुसार समकक्षता प्रदान गर्दा अनुसूचिमा उल्लेख भएको निर्णय मिति उल्लेख गरी मान्यता तथा समकक्षता प्रदान गरिने छ ।

(२) मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण समितिबाट मान्यता तथा समकक्षता दिन निर्णय भएका (अनुसूची ३, ४, ५ र ६ मा उल्लेख भएका समेत) बोर्ड निकाय तथा उपाधी सम्बन्धी जानकारी पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको आधिकारिक वेबसाइटमा (Website) मा राखिने छ ।

१४ त्रिभुवन विश्व विद्यालयले गरेको समकक्षता : त्रिभुवन विश्वविद्यालय बाट प्रकाशित पुस्तिका The Directory Of Recognition And Equivalence of Educational Qualifications मा उल्लिखित शैक्षिक संस्था वा बोर्डहरूलाई मिति २०५३।०५।३० को मन्त्री स्तरीय निर्णयले पाठ्यक्रम विकास केन्द्रबाटै समकक्षता भएको सरह मान्य हुने उल्लेख गरेकाले ती शैक्षिक संस्था वा बोर्डहरूलाई मान्यता तथा समकक्षता प्रदान गरिने छ ।

परिच्छेद-९
विविध

१५. मान्यता तथा समकक्षताका लागि निवेदन दिने अवधि: (१) यो निर्देशिका जारी हुनुभन्दा अघि प्राप्त गरिसकेको शैक्षिक योग्यता वा उपाधिको हकमा समितिले सार्वजनिक सूचना जारी गरी शैक्षिक योग्यता वा उपाधिको मान्यता तथा समकक्षताका निम्ति निवेदन दिनुपर्ने अवधि तोक्न सक्ने छ ।

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर श्रेष्ठ
सचिव

१६ कक्षा १० भन्दा तलको कक्षाको मान्यता तथा समकक्षता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) विदेशी शैक्षिक संस्थाहरुबाट कक्षा १० भन्दा तलको कुनै तह पूरा गरी नेपालमा अध्ययन गर्न चाहेमा विद्यार्थीका अभिभावकले सम्बन्धित जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा निवेदन दिनुपर्ने छ र जिल्ला शिक्षा कार्यालयले आवश्यक ठानेमा विद्यार्थीको लिखित वा मौखिक परीक्षा लिई उपयुक्त कक्षामा भर्नाको लागि अनुमति दिने छ।

(२) विदेशी शैक्षिक संस्थाहरूबाट कक्षा दसभन्दा तलका कुनै कक्षा पूरा गरी नेपालमा अध्ययन गर्न चाहेमा विद्यार्थीका अभिभावकले सम्बन्धित विद्यालयमा निवेदन दिनुपर्ने र विद्यालयले त्यस जिल्लाको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति लिएर मात्र विद्यालयमा भर्ना गर्नुपर्ने छ।

१७ अनुसूची अद्यावधिक गर्ने: निर्णय भएका नयाँ शैक्षिक संस्था वा बोर्डहरूको नामावलीको सूची समावेश गरी प्रत्येक वर्ष यस निर्देशिकाको अनुसूची खण्डलाई अद्यावधिक गर्नुपर्ने छ र सोको जानकारी पाठ्यक्रम विकास केन्द्रको वेवसाइटमा राखिने छ।

१८ निर्देशन दिन सक्ने: नेपाल सरकारले समय समयमा मान्यता तथा समकक्षता सम्बन्धमा समितिलाई निर्देशन दिन सक्ने छ।

१९ पूर्व निर्णय रद्द गर्न सक्ने: कुनै निवेदकले पेस गरेको कागजातका आधारमा समकक्षता पत्र दिएकोमा पछि प्राप्त प्रमाणका आधारमा निजले पेस गरेको विवरण गलत ठहरिएमा उक्त मान्यता वा समकक्षता समितिले रद्द गर्न सक्नेछ। गलत मनसायले निवेदन पेस गरेमा वा प्रमाणपत्रका आधारमा गलत ठहरिई समकक्षता हुन नसकेका व्यक्तिले पछि समकक्षता गर्न चाहेमा त्यस्ता व्यक्तिको निवेदन स्वीकृत गरिने छैन।

२० निर्देशिका संशोधन गर्न सक्ने: मन्त्रालयले समकक्षता निर्धारण समिति र सो सम्बन्धी विज्ञहरुको परामर्शमा निर्देशिकामा आवश्यक संशोधन गर्न सक्ने छ।

२१ निर्देशिकाको व्याख्यासम्बन्धी व्यवस्था: यस निर्देशिकामा भएका विषयमा थप स्पष्ट गर्नुपरेमा शिक्षा मन्त्रालयबाट भएको व्याख्या नै अन्तिम हुने छ।

२२ अनुसूचीमा हेरफेर वा थपघट गर्न सक्ने: समितिको निर्णयानुसार सचिवालयले अनुसूचीमा हेरफेर वा थपघट गर्न सक्ने छ।

२३ खारेजी र बचाउ: (१) माध्यमिक शिक्षा तर्फ मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण निर्देशिका २०७३ खारेज गरिएको छ।

(२) माध्यमिक शिक्षा तर्फ मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण निर्देशिका २०७३ बमोजिम पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले गरेका मान्यता तथा समकक्षता सम्बन्धी कार्यहरू र साविक उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद् द्वारा भए गरेका कार्यहरू यसै निर्देशिका बमोजिम भए गरेको मानिने छ।

मा. धनिराम पौडेल (डि.आर.)
शिक्षा मन्त्री

शान्तबहादुर श्रेष्ठ
सचिव

रु १० को हुलाक टिकट

अनुसूची–१
(दफा ३ को उपदफा ३(ग) सँग सम्बन्धित)

श्री पाठ्यक्रम विकास केन्द्र,

सानोठिमी, भक्तपुर ।

मितिः२०७ / /

विषयः मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गरिपाउँ ।

म तपसिलमा उल्लेखित संस्थाबाट प्राप्त गरेको शैक्षिक उपाधिको मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गरिदिने व्यवस्थाका लागि निम्न विवरण सहित अनुरोध गर्दछु । उक्त प्रयोजनका लागि रु......... नगद बुझाएको रसिद/भौचर सम्लग्न छ ।

परीक्षा लिने संस्था/बोर्डको नाम, ठेगाना	देश	उपाधि/तह	परीक्षा दिएको वर्ष	उत्तीर्ण वर्ष

(क) व्यक्तिगत विवरणः

१. निवेदकको पुरा नाम (देवनागरीमा) : ....

२. निवेदकको पुरा नाम (अंग्रेजीमा) : ....

३. जन्म मिति (विक्रम संवतमा) : ....

४. जन्म मिति (इस्वी संवतमा) : ....

५. स्थायी ठेगाना :

अञ्चलः जिल्लाः न.पा/गा.वि.स.: वडा नं

६. सम्पर्क फोन नं : मोबाइल नं :

७. माता/पिताको नाम : ठेगाना : पेशा :

(ख) शैक्षिक विवरण :

१. परीक्षा दिएको/अध्ययन गरेको शिक्षण संस्थाको परिचय :

(अ) शिक्षण संस्थाको नाम :

(आ) ठेगाना : (इ) फोन न :

(ई) ई-मेल : (उ) वेवसाइट :

२. शिक्षण संस्थाको प्रकृति (√) चिन्ह लगाउने :

(अ) विश्वविद्यालय तह : ☐ (आ) सम्बन्धन प्राप्त : ☐

(इ) स्वतन्त्र/निजी : ☐ (ई) स्टाच्यूटरी, चार्टड, स्टेट, एक्रिडिएटेड : ☐

३. परीक्षा पद्धती (√) चिन्ह लगाउने :

(क) वार्षिक प्रणाली : ☐

(ख) सेमेष्टर प्रणाली : ☐

(ग) सोध प्रणाली : ☐

४. कक्षा १२ को समकक्षता लिनेको हकमा कक्षा १० उत्तीर्ण गरेको संस्था तथा देश र उपाधी :

सि.नं.	परीक्षा उत्तीर्ण गरेको बोर्डको नाम	देश	उपाधी	उत्तीर्ण वर्ष

५. अध्ययन गरेका विषयहरू :

(क)	(ख)	(ग)	(घ)
(ङ)	(च)	(छ)	(ज)
(झ)	(ञ)	(ट)	(ठ)

६. अध्ययन गरेका विषय कुन समूहमा पर्दछन (√) चिन्ह लगाउनुहोस् ।

मानविकी ☐ व्यवस्थापन ☐ विज्ञान ☐ शिक्षा ☐ प्राविधिक ☐

७. मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण गराउन चाहेको उपाधिका निम्नलिखित प्रमाणपत्रको नोटरी पब्लिकद्वारा प्रमाणित फोटोकपि संलग्न गरेको छु ।

सलग्न गरेका प्रमाणित प्रतिलिपिहरू :	छ	छैन
(क) बोर्डले जारी गरेको मार्कसिट/ट्रान्सक्रिप्ट	☐	☐
(ख) बोर्डले जारी गरेको उत्तीर्ण प्रमाण पत्र	☐	☐
(ग) बोर्डले जारी गरेको माइग्रेशन सर्टिफिकेट	☐	☐
(घ) बोर्डले जारी गरेको प्रोभिजनल सर्टिफिकेट	☐	☐
(ङ) अध्ययन गरेको संस्थाले जारी गरेको चारित्रिक प्रमाणपत्र	☐	☐
(च) अध्ययन गरेको संस्थाले जारी गरेका स्कुल/कलेज लिभिङ सर्टिफिकेट	☐	☐
(छ) रजिष्ट्रेसन सर्टिफिकेट	☐	☐
(ज) परीक्षा प्रवेश पत्र	☐	☐
(झ) स्तर निर्धारण पत्र	☐	☐
(ञ) नो अब्जेक्सन लेटर	☐	☐
(ट) सम्बन्धित शैक्षिक संस्था सो देशको सरकारी मान्यता प्राप्त संस्था हो भनी सम्बन्धित देशको नेपाल स्थित राजदुतावास वा काउन्सिलरका कार्यालयबाट प्रमाणित पत्र	☐	☐
(ठ) भिसा (विदेशी नागरिकको हकमा मात्र)	☐	☐
(ड) आफूले अध्ययन गरेको विषयका पाठ्यक्रम	☐	☐
(ढ) विज्ञान विषयको हकमा कक्षा ११ को मार्कसिट	☐	☐
(ण) अन्य............	☐	☐

मान्यता तथा समकक्षता निर्धारणका लागि भर्नुपर्ने सम्पूर्ण विवरण भर्न छुट भएमा वा संलग्न गर्नुपर्ने प्रमाणपत्र विवरण, अध्ययन गरेको सबै विषयको पाठ्यक्रम लगायत अन्य कागजातका प्रमाणित प्रतिलिपि पेश नगरेमा मेरो मान्यता तथा समकक्षता निर्धारण हुनेछैन भन्ने जानकारी पाएको छु । माथि पेश गरेको सबै विवरण ठीक छन् । झुठा ठहरे कानुन बमोजिम सजाय भोग्ने छु ।

निवेदकको दस्तखत :

नाम :

मिति :

फोन :